

SLOVENSKÁ ILUSTRÁCIA

prezentácia piatich slovenských ilustrátorov

DUŠAN KÁLLAY

JANA KISELOVÁ - SITEKOVÁ

PETER KLÚČIK

PETER UCHNÁR

ONDREJ ZIMKA

kurátorka výstavy a autorka textov
Mgr. Barbara Brathová

Bibiana – medzinárodný dom umenia pre deti , Sekretariát BIB , Panská 41,
815 39 Bratislava, T/F - 421 7 / 54433550, e-mail : bib@zutom.sk

Dušan Kállay sa narodil 19. 6. 1948 v Bratislave. V rokoch 1966 - 1972 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení vofnej grafiky a ilustrácie u prof. V. Hložníka a A. Brunovského a na oddelení figurálnej kompozície a krajinomalby u prof. J. Želibského. Od roku 1990 pôsobí na VŠVU v Bratislave, kde ako profesor vedie oddelenie vofnej grafiky a knižnej ilustrácie. Vo svojej tvorbe sa venuje vofnej grafike, ilustrácii, maľbe, kresbe, Ex Libris, známkovej tvorbe a čiastočne plagátu. V rozpätí rokov 1970-98 sa svojou tvorbou prezentoval na viac ako sto výstavách doma i v zahraničí. Z množstva kníh pre deti, ktoré ilustroval sa stala najznámejšou a autorovi mimoriadne blízkou kniha L. Carrolla Alica v krajine zázrakov. Autor je niekoľkonásobným nositeľom Ceny vydavateľstva Mladé letá, držiteľom Zlatého jablka BIB 73 za ilustrácie ku knihe Leteli sokoli nad javorinou, Zlatého jablka BIB 75 za ilustrácie ku knihe Rytier Roland, Grand Prix BIB 83 za ilustrácie ku knihe Alica v krajine zázrakov. V zahraničí ocenili jeho ilustrácie v Belehrade cenou Zlaté pero /1980/, Striebornou medailou IBA Lipsko /1982/, v Barcelone získal Premi Catalonia d'illustració /1984/. Od roku 1983 je nositeľom ceny Ľudovíta Fullu. V roku 1993 získal Plaketu BIB za ilustrácie ku knihe Ein Strich zieht durch die Welt a v roku 1988 dostal medailu H.CH. Andersena. D. Kállaya právom možno považovať za najznámejšieho a najuznávanejšieho výtvarného umelca v zahraničí. Počet ilustrovaných kníh vrátane reedícií a cudzojazyčných mutácií tvorí viac ako dvesto titulov. Tvorba Dušana Kállaya je výrazom absolútneho výtvarného videnia a vnímania sveta podloženého výnimočnou predstavivosťou a zmyslom pre fantáziu. Jeho figúry, zvieratká, vtáky majú svoj neopakovateľný sympatický úsmevný výraz. Zjavne komunikujú s vnímateľom. Autor sám rád hrá akési „divadlo“ v obraze i v skutočnosti medzi svojimi priateľmi. Jeho skromný, ľudský a úprimný prístup je oživený akousi detinskou, ale inteligentnou hravou tvorivosťou.

Výber z tvorby : E. Čepčková : Serenáda pre Martinu /1972/, J. Horák: Leteli sokoli nad javorinou /1972/, O. Mattson : Rytier Roland /1975/, W. Scott : Čierny trpaslík /1976/, A. Grin : Úžina morských búrok /1978 /, S. Prokofievová : Záhada žltého kufríka a zelenej tabletky /1980/, L. Carroll : Alica v krajine zázrakov /1981/, R. Moric : Hlupáček s veľikánskou jednotkou /1983/, O. Sliacky : More vo flaštičke /1984/, J. Šrámková : Robko a Ďobko /1984/, M. Duričková : Paňenská veža na Devíne /1988/, R. Unger : Ein Strich zieht durch die Welt / 1993/.

Autor povedal : „ Čas v ilustrátorskej rodine sa nedelí na hodiny, dni a roky, ale na knihy. ... Ilustrácia sa stane denníkom myšlienok strávených v tichu vášho ateliéru. Stanete sa človekom, ktorý má svoje vlastné slnko, svoj vlastný dážď, svoje detské tajomstvo. „

/ Z prejavu pri preberaní Ceny H.CH. Andersena /

Jana Kiselová - Siteková sa narodila 24. 5. 1942 v Prešove. Po maturite na Jedenástočnej strednej škole v Spišskej Novej Vsi absolvovala v roku 1967 Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave na oddelení voľnej grafiky u profesora Vincenta Hložníka. Charakter ilustrácií autorky je jedinečný a osobitý nielen technikou a výrazovými prostriedkami, ktoré používa, ale predovšetkým pokojnou atmosférou, ktorá z nich vyžaruje. Nesporne je autorka blízka stará japonská kultúra, ktorá ovplyvňuje jej tvorbu a iste i z tohoto dôvodu je jej tvorba práve v Japonsku mimoriadne obľúbená. Za ilustračnú tvorbu dostala v roku 1975 Čestné uznanie v súťaži Najkrajšia kniha ČSSR za knihu Muško a Miško na Severnom póle, v roku 1983 Cenu vydavateľstva Mladé letá za knihu veršov Čarokruh, v roku 1986 Cenu Ľudovíta Fullu. V roku 1991 získala Plaketu BIB za ilustrácie ku knihe Zbojníkova dcéra Ronja a v roku 1995 Zlaté jablko BIB za ilustrácie ku knihe Adam a Eva. V roku 1996 bola zapísaná na Čestnú listinu IBBY. Práve v knihe Adam a Eva sa výrazne odrazila orientácia na detail, ktorého zmnožovanie vyvoláva dojem dekoratívnosti. Ilustrácie sú tak puntičkársky vypoinkované, že na hlbší ponor by sa zišla lupa. Aj tá poodhalí tajomstvá autorky. Jana Kiselová vynakladá na tvorbu ilustrácií veľa času a sústredenia. Každá kniha si vyžaduje jej celú osobnosť. Sama priznáva, že nikdy nerobí niekoľko „vecí“ naraz. Až keď jednu dokončí, môže sa plne koncentrovať na druhú. Tento zodpovedný, takmer mravenčí prístup a obetavosť vo všetkých smeroch sa výrazne odráža v jej tvorbe.

Výber z tvorby : D. Wagnerová: Kúzelný klobúk /1971/, T. Inui : Muško a Miško na severnom póle /1975/, Ch. Nostlingerová: Čo nás po kráľovi Uhorčiakovi /1978/, S.N. Leodhasová : Rybár a prsteň morskej panny /1979/, L. Bauer: Parolod Kolombína /1983/, J. Čarek : Čarokruh /1983/, Dievčatko a medveď /1985/, A.S. Puškin: Čierny šál /1986/, H. Thumanjan : Chrabrý Nazar /1987/, A. Lindgrenová : Zbojníkova dcéra Ronja /1989/, O. Sliacky : Adam a Eva /1994/.

Z knihy Adam a Eva : *„Pred dávnymi vekmi stvoril boh nebo a zem. Nebo, v ktorom žili anjeli, bolo krásne, zem však bola pustá a tmavá. Všetko, i vodu, nad ktorou sa boh vznášal, zahalovala čierna tma. Vtedy boh povedal - Nech je svetlo ! „*

Peter Kľúčik sa narodil 16. 3. 1953 v Bratislave. Absolvoval Strednú školu umeleckého priemyslu a Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave v roku 1980 na oddelení knižnej tvorby a ilustrácie u profesora Albína Brunovského. Autor žije a tvorí v Bratislave, venuje sa maľbe, grafike a ilustrácii detských kníh. Jeho doménou je bizarná rozmanitosť prírodných motívov, pričom sám hovorí, že silnou inšpiráciou je pre neho „design prírody“. Je reprezentantom a pokračovateľom ilustračného smeru fantazijného realizmu. V jeho ilustráciách nájdeme prehistorické zvieratá a rôzne kombinované potvorky a príšerky, ktoré sa zrodili v jeho mnohoversťovej fantázii. Detaily navodzujú až dojem ornamentov. Rozhodne je to jeden z najvhodnejších kandidátov na ilustrovanie humorných a dobrodružno-fantazijných literárnych predlôh, ale ilustroval i knihy pre najmenších. Precízna kolorovaná kresba perom je typickou technikou autora. Do prehľadnej kompozície je zložený situačný humor, motivické prvky so zreteľom na neobmedzenú fantáziu. Kresba je štylizovaná, plocha naplnená a má v sebe aj náboj dekorativizmu. Za ilustrácie ku knihe A. Tolstého Zlatý Kľúčik získal v roku 1985 Čestné uznanie v súťaži Najkrajšie knihy ČSSR. V roku 1987 sa zúčastnil Bienále ilustrácií Bratislava. Autor trpezlivo uplatňuje cizelovanie detailov na plochách tematicky vypovedajúcich o veľkých činoch a dobrodružných hrdinstvách v exotických prírodných porastoch s bizarnou faunou s nadsádzkou. Rešpekt vzbudzujúca drobnokresba evokuje v percipientovi asociáciu obrovskej bankovky, v ktorej sú ukryté zákutia detskej tajomnosti. Napriek tomu sú jeho ilustrácie zrozumiteľné, uplatňujú dokumentárnu kresbovú opisnosť, humorné prvky a dýcha z nich neopakovateľné fluidum.

Výber z tvorby : A.C. Doyle: Stratený svet / 1983/, A. Tolstoj : Zlatý kľúčik /1984/, D. Dušek . Pištáček sa žení /1985/, A. Lindgrenová: Pipi Dlhá pančucha /1985/, D. Dušek : Babka na rebríku /1987/, Z. Nienacki . Pán Tragáčik a Neviditeľní /1988/, J. Pavlovič : M. Ďuričková : Rozprávky čierneho Filipa /1989/, Z. Nienacki : Pán Tragáčik a človek z UFO /1990/, D. Defoe : Život a dobrodružstvá Robinsona Crusoe /1992/.

Z knihy Šteško Drievko a Alenka z polienka : „ Viete koľko som ja už pobil v divadle drakov ? Toľko, že ani sám neviem , koľko. Keby ste si zašli do divadla aspoň raz, videli by ste, že nijaký drak nie je taký hrozny, ako sa vystatuje.

Ondrej Zimka sa narodil 29.11. 1937 v Tuzovke na Kysuciach. Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave absolvoval v roku 1964 na odbore užitá grafika u profesorov P. Matejku a J. Chovana. Autorova tvorba je viacvrstvová, je aktívny vo viacerých smeroch, venuje sa maľbe, ilustrácii, užitočnej grafike, zároveň kreslenému humoru. Optimizmus a humor vyžaruje z jeho ilustrácií pre deti výrazne a evidentne. Autor pochádza z kraja s bohatou tradíciou ľudových umeleckých prejavov, inšpiráciu často čerpa z detstva. Jeho tvorbe je vlastná poetická štylizácia kresby, výrazný kolor a komické motívy - prostriedky evokujúce insitné umenie, v ktorom sa strieda dramatické napätie s poéziou. Za svoju ilustračnú tvorbu získal prestížne ceny. Dvakrát plaketu BIB 69 za ilustrácie ku knihe Ľ. Feldeka Zelené jelene a v roku 1971 za ilustrácie ku knihe Ľ. Feldeka Rozprávky na niti. Od roku 1982 je nositeľom Ceny Ľudovíta Fullu. Humor, groteskné videnie a syta farebnosť sú v autorovej tvorbe dominantné. Mimoriadne sa odrazili v práve dvoch ocenených knihách, ktorých ilustrácie na strane jednej pôsobia výtvarne maliarsky, na strane druhej sú nesmierne úsmevné. Už výber textu, autora i zábavného názvu (napr. Zelené jelene, Konferencia zvierat, Drevený tata, Jeleňvízor, Tulirodina...!) predurčujú priestor pre sympatický humor. Umelec spája vo svojej tvorbe tradíciu s modernosťou, ľudovosť s kultúrnou formou.

Výber z tvorby : J.C. Hronský : Budkáčik a Dubkáčik /1967/, E. Kästner: Konferencia zvierat /1968/, Ľ. Feldek : Zelené jelene /1968/, M. Hranko: Furko a Murko /1969/, Ľ. Feldek : Rozprávky na niti /1970/, A. Kamienska: V kráľovstve Plastelínov /1971/, Ľ. Podjavorinská . Zajko Bojko /1974/, T. Janovic: Dín a Dán /1977/, T. Janovic: Drevený tata /1979/, T. Janovic : Jeleňvízor /1982/, S. Michalkov : Trasochovtík /1984/, A. Šarov: Sto najsmiešnejších rozprávok /zostavil D. Hevier 1986/, J. Navrátil: Tulirodina /1988/, J. Berky - O. Sliacky : Tri ohnivé kone /1990/.

Z knihy Konferencia zvierat : *„Jedného krásneho dňa mali toho zvieratá už dosť. Lev Alojz, ktorý sa so slonom Oskárom a žirafou Leopoldom stretol na kus reči blízko Čadského jazera v severnej Afrike ako každý piatok večer, potriasol svojou umeleckou hrivou a povedal:-Ach, tí ľudia !-*

PETER UCHNÁR

Narodil sa 11. 8. 1970 v Sobranciach. Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave absolvoval na oddelení voľnej grafiky a ilustrácie u profesora Dušana Kállaya. Autor je jedným z mimoriadne výrazných mladých talentov v oblasti ilustračnej tvorby, čo dokazuje aj v krátkom období frekvencia, počet a dôležitosť cien, ktoré získal. Sú nimi Zlaté pero v Belehrade 1999, Cena Ministerstva kultúry SR, Najkrajšia kniha Slovenska v roku 1999 a prestížna cena Zlaté jablko BIB 99. Na Bienále ilustrácií Bratislava sa prezentoval knihou J. Swifta Gulliverove cesty I., kde preukázal nesmierny zmysel pre poetiku maľby, detail, priestorové videnie a čítanie s charakterom príbehu. Jeho výpravná, umelecky výrazná a esteticky pôsobiaca ilustrácia je odrazom jeho tvorivých snažení.